

Dr. Jan Hejčl

K rytmické skladbě listu sv. Jakuba

Otisk z „ČKD.“ r. 73. (98.)

P r a h a 1 9 3 2

Luther napsal r. 1522 o disposici listu sv. Jakuba (= Jak.), že »wirft so unördig eins ins ander«¹⁾ a později r. 1542 se vyslovil pohrdavě a přehnaně, že v něm »ist da kein ordō noch methodus, itzt sagt er von Kleidern, bald von Zorn, fellet imer von einem auff das ander«.²⁾ Dibelius,³⁾ autor jednoho z nejnovějších protestantských komentářů k Jak. tvrdí dokonce, že kromě několika malých skupin veršů, jež logicky souvisí, list Jak. je snůška přísloví, jen zevně položených vedle sebe bez ladu a skladu.

Proti tomu dokazoval C l a d d e r⁴⁾ r. 1904, že Jak. po stránce obsahové vykazuje postup myšlenek přísně logický, jednotný a navýsost umělecky rozčleněný. Pravda byla a jest uprostřed, jak vyplývá z analýzy dvou nejnovějších katolických vykladatelů, kteří se podivuhodně shodují, ačkoliv pracoval jeden nevěda o druhém: B a r d e n h e w e r⁵⁾ a C h a i n e-⁶⁾ oba uznávají v listě Jak. řadu delších, logicky ucelených perikop, třebaže souvisí místy dosti volně.

*) *Literatura*: H. Denzinger, *Enchiridion Symbolorum*. 10. vyd. Friburgi Brisgoviae. 1908. A Šanda, *Synopsis Theologiae Dogmaticae specialis*, vol. II. Friburgi Brisgoviae. 1922. — *Církev východní a západní. Z řazyka řeckého přeložil dr. Bonifác Segeřa. V Olomouci 1928.* — P. Albers, *Manuale di Storia Ecclesiastica*. 3. vyd. Torino-Roma 1924. — F. Mourret, *Les Pères de l'Église*. 2. vyd. Paris 1925.

¹⁾ Vorrede auf die Episteln S. Jakobi und Judä. Erlanger Ausgabe der Werke Luthers 63 (1854) 157. Viz Bardenhewer, *Der Brief des hl. Jakobus*. Freiburg i. B. 1928, str. 4.

²⁾ Tischreden des Jahres 1542: Weimarer Ausgabe, Tischreden 5 (1919) 157. — Bardenhewer n. u. m.

³⁾ H. A. W. Meyer, *Kritisch-exgetischer Kommentar über das Neue Testament*, Abt. 15: *Der Jakobusbrief*. 7. Aufl. von M. Dibelius (1921).

⁴⁾ »Die Anlage des Jakobusbriefes« v *Zeitschrift für kat. Theologie* XXVIII. (1904) 37—57. — »Der formale Aufbau des Jakobusbriefes.« Tamže str. 295—330.

⁵⁾ N. u. m. »Vorwort.« — Viz referát Merkův v »*Biblica*« 1929, 239 nn.

⁶⁾ *L'Épître de Saint Jacques*. Paris 1927 s. 141 n.

Na základě⁷⁾ domnělé jednoty obsahové a souměrného, opravdu uměleckého rozčlenění Cladder shledal, že Jak. jest i po stránce formální veledílo mistrovské: »Es lohnt sich die beherrschenden Linien der Architektonik durch den ganzen Brief zu verfolgen und die hohe Kunst des Meisters zu bewundern, der mit so sicherer Hand Einheit und Wechsel in den Gliedern seines Baues zu verbinden und in allen Teilen, bis zu den kleinsten Verbindungsgliedern herab, ein wohltuendes Gleichgewicht zu wahren gewusst hat.«⁸⁾

Mistrovství básníkovo — tak prý právem jest jmenovati autora Jak. — vysvitne z následující přehledné tabulky, k níž podáme níže potřebné vysvětlivky:

List Jak.:

1, 1 adresa: 2	
1, 2—8. úvod: (2+1) (1+2)	
1, 9—25. všeob. část: (1+3+1) (2+1+2) (2+2) (2+1+2) (1+3+1)	} } } } }
1, 26. 27. Oznámení hlavních dílů: (2+2)	
2, 1—11. I. díl: (1+3+1) (2+2) (2+1+2)	
2, 12—26. II. díl: 2 (1+3+1) (2+2) (1+3+1) 2	
3, 1—14. III. díl: 2 (2+2+1) (1+2+2) (2+2+1) 2	
3, 15—4, 8 ^a . Výtky: (2+2+1) (2+2) (2+2+1)	
4, 8 ^b —12. Napomenutí: (2+1) (1+2)	
4, 13—5, 6. Výzva světa: (2+2) (2+1) (1+2) (2+2)	
5, 7—18. Výzva bratří: (1+2+2) (2+3) (1+2+2) (2+3)	
5, 19. 20. Doslov: 3	

Číslice nalevo znamenají hlavu a verš listu Jak.

Číslice napravo znamenají počet veršů, závorka značí »střofu«. Typů strof jest několik:

a) (1+3+1) t. j.: Jeden verš (1) vyslovuje všeobecnou prů-

⁷⁾ »Diese (inhaltliche) Disposition gibt auch für den formalen Aufbau des Briefes die Hauptlinien an und sie wurde mir Anlaß und Ausgangspunkt für ein tieferes Studium der Form derselben.« Cladder n. u. m. str. 295. — »Mit dieser sachlichen Gliederung sind auch die groszen Formteile des Schriftchens abgegrenzt.« S. 296.

⁸⁾ Tamže str. 303.

pověď, kterou poslední verš (+1) opakuje, čímž vzniká t. zv. »i n c l u s i o«. Prostřední tři verše (3) obsahují velmi živý popis. Poslední verš sečlánkováním. (»c o n c a t e n a t i o«) spojuje svou strofu se strofou následující.⁹⁾ Za příklad Cladder (str. 298n.) uvádí 1, 9—12:

*καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ,
ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ,
ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελείσεται.*

*Ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι,
καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον,
καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν,
καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλειο·
Οὕτως καὶ ὁ πλούσιος,
ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.*

*Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμόν,
ὅτι δοκιμὸς γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς,
ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.*

Jak zřejmo, první a poslední verš jsou tristicha, tři střední jsou disticha. Takový typ (1+3+1) nalézá Cladder v 1, 22—25; 2, 1—4. a 2, 14—17. liší se prý jen tím, že verše jsou vesměs disticha. Pátý příklad (1, 21—24) liší se od prvního jenom tím, že místo »popisu« jest logická dedukce s biblickým citátem; »inclusio« a odloučení prvního a posledního verše je prý »vollkommen klar« (s. 300).

⁹⁾ V Bibli České III. sv. (Praha 1925), str. 780—783 ve stručném, širším kruhům přístupném pojednání upozornil jsem na nejdůležitější tvary starohebrejského básnictví. Uvedl jsem některá sudidla, podle kterých jest možno rozčleniti básnické texty na odstavce logicky ucelené neb i na pravidelné, souměrné slohy; jmenoval jsem také t. zv. »i n c l u s i o«, »r e s p o n s i o« a »c o n c a t e n a t i o«. (Str. 783. Srv. D. H. Müller: Die Propheten in ihrer ursprünglichen Form. I. a II. Wien 1896. Týž Strophenbau und Responsion. Neue Beiträge, Wien 1898.)

»Inclusio« nazval jsem »slohovým lemem« (obrubou, rámcem); tkví v tom, že táž myšlenka se opakuje na počátku i na konci skupiny veršů myšlenkově zaokrouhlené, že tedy tutéž slohu (odstavec, úryvek) počíná a zavírá. Tak na př. Sofonjáš slohu 1, 2. 3. počíná:

»Seberu, seberu všecko s povrchu země«
a končí ji:

»zahladím lidi s povrchu země.«

Condamin našel těchto »lemů« velmi mnoho v Jeremjáši (Condaminův Komentář str. XXXVIII.—XXXIX. a v Revue biblique 1910 s. 212—214). Lagrange nalézá příklady lemů i v evangeliích Mt a Jan (Komentáře k Mt s. LXXXI. a Jan s. XCIX).

b) Obrazec (2+1+2) znamená pětiveršovou strofu, v níž »všeobecná průpověď« (1. verš) jest uložena mezi dvěma skupinami dvouveršovými. Příklad 2, 8—11; 1, 13—15; 1, 19—21.

c) Jiné typy pětiveršových strof jsou: (2+2+1), (1+2+2), (2+3).

d) Čtyřveršové slohy vyskytují se jen v obrazích (2+2).

e) Trojveršové strofy buď (1+2) nebo (2+1).

Doslov má 3 verše; adresa, úvody a závěry II. a III. dílu mají taktéž po dvou verších.

Z tabulky výše podané vysvítá, jak symetricky je Jak. složen, jak dokonale odpovídá část části obsahově i formálně. »Der Aufbau der Strophen, der Teile aus den Strophen und des Ganzen aus den Teilen ist derart, dasz er sich nicht durch Zufall oder durch ein allgemeines, halb unbewusstes Streben nach Abrundung erklären lässt. Wir haben im Jakobusbriefe ein Werk bewusster Kunstübung vor uns. Inhalt und Form zeigen unabhängig von einander diese Kunst an der Arbeit; was der Inhalt sagt, dasselbe sagt auch die Form; und so stützen sie sich gegenseitig« (Cladder n. u. m. s. 305).

Cladderův rozbor nedošel však souhlasu. Belser jej sice přijal za podklad svého komentáře (Freiburg i. B. 1909), avšak uznával za nutno jej opravovati. Nejnovější komentáře jdou svou cestou a Bardenhewer se vyslovuje o Cladderově dispoziční odmítavě: »Sie ist indessen in solchem Umfang auf allerhand Künsteleien aufgebaut, dasz sie in Bausch und Bogen abzulehnen sein dürfte.«¹⁰⁾ Jestliže však obsahová dispozice Cladderova jest neudržitelná, padá i formální stavba jeho strof, na věcném rozboru spočívající a na něm založená. Sudidla strof, »inclusio«, »responsio«, »concatenatio« se v Jak. sice vyskytují, avšak jen ojedinele, nestačí tedy k rozložení celého listu na slohy.

¹⁰⁾ Bardenhewer n. u. m. s. 3 n. a pokračuje: »Der sog. erste Teil des Briefes, angeblich eine Begründung des Manufes »Unbefleckt von der Welt (2, 1—11. oder vielmehr 2, 1—13, denn diese Verse gehören zusammen) ist nur eine Warnung vor Menschendienerei. Der sog. zweite Teil, angeblich eine Mahnung zu werktätiger Nächstenliebe (2, 12—16, oder vielmehr 2, 14—26), ist eine allgemeine Belehrung über die Pflicht der Betätigung des Glaubens in Werken. Der sog. dritte u. letzte Teil aber, von der Notwendigkeit die Zunge zu zügeln (3, 1—14. oder vielmehr 3, 1—12) reicht nur in die Mitte des Briefes; was noch folgt, also die ganze zweite Hälfte des Briefes, lässt sich nicht mehr in den Rahmen der postulierten Gliederung hineinzwängen und musz nun auf »Klagen« und »Apostrophen« verteilt werden.«

Chaine (L'Épître de Saint Jacques, Paris 1927, str. XCI.) uvádí z Jak. jen dva případy jisté a jeden pravdě velmi podobný toho, co nazýváme »inclusio«: a) Bývá uznáváno, že úryvek Jak. 1, 2—12. činí zaokrouhlený celek, odstavec. (Dr. Jakob Schäfer, Das Neue Testament II, Steyl 1928, s. 257; Weinhart—Weber, Das N. T. II., Freiburg i. B. 1916, s. 231.) Odstavec se počíná: *πασαν χαρὰν ἠγάσασθε . . . ὅταν πειρασμοῖς περιπέσιτε . . . γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον . . .*

Odstavec se končí: *Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος . . .*

Myšlenka počátečná a závěrečná velmi se podobají.

Slovu *χαρὰν* odpovídá *Μακάριος, πειρασμοῖς* odp. *πειρασμόν* *δοκίμιον* odp. *δόκιμος*.¹¹⁾

Jiní ovšem, jako na př. Bardenhewer (Der Brief des hl. Jakobus, str. 39) počínají veršem 12. odstavec nový; v tom případě měli bychom tu t. zv. »r e s p o n s i o«, jež tkví v tom, že si »odpovídají v básni skupiny veršů myšlenkově zaokrouhlené« (slohy), v našem případě na počátku.

b) Jiný »l e m« vidí Chaine na počátku a na konci odstavce 2, 14—26:

Srv. 2, 14: *τί . . . ὄφελος . . . ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ;*

2, 26: *ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστίν.*¹²⁾

¹¹⁾ V překladě zní v. 2n. (počátek odstavce):

»Za samou radost (to) mějte, bratři moji, když zapadnete do všelijakých pokušení, věduce, že zkoušení vaší víry působí vytrvalost.«

V. 12 (konec odstavce):

»Blaze muži, jenž vytrvá v pokušení, neboť, protože byl zkušěn, dostane věnec života, který slíbil (Bůh) těm, kdož ho milují.«

¹²⁾ V překladě zní 2, 14 (počátek):

»Co to prospěje, bratři moji, praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá?«

V. 26 (konec perikopy):

»Neboť jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak i víra bez skutků mrtvá jest.«

c) V úryvku 3, 13--18. odpovídá *ἐν προᾠτῆτι* (v. 13) *ἐν εἰρήνῃ* (v. 18).¹³⁾

Chaine uvádí číslem 2° na téže straně XCI případy, kdy dvě perikopy týmiž slovy si »o d p o v í d a j í« (responsio) a) na svých počátcích, b) na koncích, c) bezmála uprostřed.

K a: 3, 14 a 4, 2; 4, 13 a 5, 1.

K b: 1, 25 a 2, 12; 3, 8 a 3, 17; 1, 12 a 1, 25.

K c: 2, 8 a 2, 19; 1, 6 a 1, 23.

V čísle 4° Chaine podává sbírku případů, kdy Jak. na větu předchozí navazuje větu další tím, že v této opakuje slovo z oné. (Srv. »c o n c a t e n a t i o«.) Na př.: Jak. vyslovuje pozdrav svým čtenářům po řecku: *χαίρειν* (1, 1). K pozdravu přičleňuje napomenutí 1, 2 slovem *χαράν*. Srv. *ὑπομονήν* (v 1, 3.) a *ὑπομονή* (v 1, 4.)

τέλειον a *τέλειοι* (v. 1, 4.)

ἐπιθυμίας a *ἐπιθυμία* (v. 14 n.)

ἁμαρτίαν a *ἁμαρτία* (v. 15.)

λειπόμενοι a *λείπεται* (1, 4 n.)

αἰτεῖτω a *αἰτεῖτω δέ* (5. 6.)

διακρινόμενος (6.)

πειράζει a *πειράζεται* (13. 14.)

δουλήν a *δουλή* (19. 20.)

λόγον a *λόγον* (21 n.)

ἄκροαται a *ἄκροατής* (22 n.)

κατανοοῦντι a *κατενόησεν* (23 n.)

θησαυρεῖα (26 n.)

κρίνεσθαι a *κρίσις* (2, 12 n.)

παιόμεν a *παιεί* (3, 2.)

χαλιναγωγῆσαι a *χαλινοῦς* (2. 3.)

καρπῶν a *καρπός* (17 n.)

μὴ καταλαλεῖτε a *ὁ καταλαλῶν* (4, 11.)

κρίνει νόμον a *νόμον κρίνεις* (4, 11.)

κριτής (11. 12.)

¹³⁾ V překladě zní 3, 13:

»Kdo jest moudrý a rozumný mezi vámi?
Ukaž dobrým životem skutky své
v tichosti moudrosti.«

3, 18:

Ovoce spravedlnosti pak bývá rozséváno v pokoji
těm, kdož usilují o pokoj.

καυχᾶσθε α καύχησις (16.)
μακροθυμήσατε α μακροθυμῶν (5, 7.)
μὴ κριθῆτε α ὁ κριτής (5, 9.)
ὑπομείναντας α ὑπομονήν (5, 11.)
ἐπιστρέψῃ α ἐπιστρέφας (19 n.)

To vše však nikterak nestačí, bychom spolehlivě mohli Jak. rozčleniti v stejnoměrné slohy!

Konečně na str. XCV v čísle 7° pojednává Chaine o parallelismech v listě Jak. Rozuměti je tím t. zv. »parallelismus membrorum«, myšlenkový úměr, rytmus, o němž se může čtenář stručně poučiti v mé BČ. na místě výše uvedeném (str. 780 n.).

Chaine vypočítává a) případy souběžnosti souznačné (parallelismus synonymus) a

b) případy rozčlenění protikladného (paral. antitheticus).

O rozčlenění skladném (doplňujícím, pokračujícím, paral. syntheticus) Chaine se nezmiňuje. Nejde mu totiž o to, by podrobně rozebíral rytmickou skladbu Jak., nýbrž o to, by zjistil semitský ráz listu. K tomu přispívají prvé dva druhy parallelismu, ne však druh třetí. Naším úkolem je však vyhledati rytmickou stavbu, ke které patří ovšem také to, co Chaine podává na str. XCV a XCVI v čís. 7.

Postřehl tři případy: a α), v nichž druhý člen parallelismu praví záporně, co pravil první kladně:

1, 4: τέλειοι καὶ ὁλόκληροι,
ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

»Abyste byli dokonalí a celí
ničeho nepostrádající.«

1, 5: παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ ἀπλῶς
καὶ μὴ ὄνειδίζοντος.

»Od Boha, jenž dává všem beze všeho,
aniž omlouvá.«

1, 6: αἰτείω δὲ ἐν πίστει,
μηδὲν διακρινόμενος.

»Žádej však u víře
nic nepochybuje.«

aβ) jiné případy téhož úměru myšlenkového (stejnojmenného):

4, 9: ὁ γέλωσ ὁμῶν εἰς πένθος μειαστραφήτω
καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.

»Smích váš v nářek se obrať
a radost v zármutek.«

1, 13: ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστὶν κακῶν,
πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.

Neboť Bůh nemůže býti pokoušen od zlého,
a sám nepokouší nikoho.

4, 8: καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί,
καὶ ἄγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.

»Umyjte ruce, hříšníci,
a očistěte srdce, dvojmyslní.«

Z parallelismů (b) protikladných Chainé poukazuje nejprve (α) na ty, jež vznikají opakováním jednoho nebo vícera slov:

2, 2 n: εἰσέλθῃ . . . ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,
εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι . . .

»Neboť kdyby vešel do vaší synagogy
muž se zlatým prstenem v rouchu nádherném,
a vešel by též chud'as v pošpiněném rouchu, . . .«

3, 9: ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν,
ἐν αὐτῇ καταρώμεθα.

»Jím velebíme (Pána a Otce),
a jím proklínáme (lidi
k obrazu Božímu stvořené).«

Do skupiny bβ Chainé řadí protiklady, jež se zakládají popředně na myšlenkách:

1, 9 n: ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ,
ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ.

»(Chlub se pak bratr) nízký svou vysokostí,
a boháč svým ponížením,
(neboť jako květ trávy pomine).«

1, 19: ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι,
βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι.

»(Budiž však každý člověk) rychlý k slyšení,
zdlouhavý k mluvení, (zdlouhavý k hněvu.
Neboť hněv muže spravedlnosti Boží nepůsobí).«

2, 5: τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ,
πλουσίους ἐν πίστει.

»(Zda Bůh nevyvolil) chudých v očích světa
za bohatce ve víře?«

4, 4: ὃς ἐὰν οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου,
ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.

»Kdo tedy chce přítelem býti tohoto světa,
nepřítelem Božím se činí.«

4, 7: ἀνίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν,
ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν.

»(Poddejte se tedy Bohu!)

Odpírejte však ďáblu, a uteče od vás.

Přiblížte se k Bohu a (on) přiblíží se k vám.«

4, 10: ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου
καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

»Pokořte se před Pánem,
a povýší vás.«

Potud Chaine.

Při svých studiích rytmiky N. z. zabývali jsme se zevrubněji listem Jak. nezávisle na Cladderovi a shledali jsme, že se skládá každý verš listu ze tří členů (kól, stichů) p a r a l l e l n ý c h.

Z hebrejské rytmiky jest ovšem známo, že paralelný verš bývá zpravidla dvojčlenný; není však ani o tříčlenné verše nouze.¹⁴⁾

¹⁴⁾ Na př.:

Ž. 1, 3 b:

jehož list neuvadá:
všecko, co podniká, daří se.« c

Ž. 2, 2: »Scházejí se králové země, a
vládcové se umlouvají b
na Jahve a pomazaného jeho.« c

Ž. 3, 7 c 8 ab: »Povstaň, Jahve, pomoz mi, Bože můj! a
Vždyť jsi rozbil mým odpůrcům čelist, b
zuby bezbožných roztříštil jsi.« c

Ž. 4, 2: Když volám, vyslyš mne, Bože mého práva: a
v soužení jsi uvolnil mi; b
slituj se nade mnou, vyslyš mou modlitbu. c

Srv. Ž. 7, 7. 9; Ž. 8, 2 abc, 3 abc, 4. 10. Ž. 10, 5. 9. 18; Ž. 11, 1. 2. atd. atd. Viz Kittel, Biblia hebraica² a Kittel, Die Psalmen, Lzg. 1914, kde je tekst žalmů velmi názorně rozčleněn.

Co je tedy v rytmicke hebrejské výjimkou, to jest v Jak. pravidlem: t r o j č l e n n ý v e r š. Důkazů bude podáno dostatečné množství.

Trojřádkový verš v Jak. bývá mnohdy jednoduchý, prostičký. Mohli bychom jej znázorniti takto:

- a ————— (první kólon)
b ————— (druhé kólon)
c ————— (třetí kólon)

Příklady:

- 1, 22: *γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου,
καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί,
παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.¹⁵⁾*
- 2, 1: *Ἀδελφοὶ μου,
μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε
τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.²⁾*
- 2, 8: *εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν
„ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν“
καλῶς ποιεῖτε.
»Plníte-li však královský zákon podle Písma:
„Milovati budeš bližního svého jako sebe samého“,
dobře činíte.«*
- 2, 10: *ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ
παισῆ δὲ ἐν ἐνί,
γέγονεν πάντων ἔνοχος.
»Neboť kdo celý zákon zachová,
klesne však proti jednomu (příkazu jeho)
stal se všemi (příkazy) vinen.«*
- 2, 12: *οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε
ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας
μέλλοντες κρίνεσθαι.*

¹⁵⁾ »Bud' te však činiteli slova
a ne jenom posluchači
oklamávající sami sebe!«

¹⁶⁾ »Bratři moji!
Ne (spolu) se stranictvím mějte
víru v našeho Pána slávy Ježíše Krista!«

»Tak mluvte a tak číňte,
jak se sluší na ty, kteří zákonem svobody
souzeni budou.«

2, 13: ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος
τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος
κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

»Neboť soud nezná milosrdenství
s tím, kdo sám milosrdenství neučinil;
honosí se milosrdenství proti soudu.«

2, 15: ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν
καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
εἴπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν.

»Jsou-li bratr neb sestra nazi
a mají-li nedostatek denní výživy,
řekne jim pak někdo z vás:«

2, 17: οὕτως καὶ ἡ πίστις
ἐὰν μὴ ἔχη ἔργα,
νεκρά ἐστὶν καθ' ἑαυτήν.

»Tak i víra:
Nemá-li skutků,
mrtvá je sama o sobě.«

3, 2: εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει,
οὗτος τέλειος ἀνὴρ,
δυνατὸς χαλιναγωγεῖσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα.

»Jestli kdo ve slově neklesá,
je to dokonalý muž,
schopný udržeti na uzdě i celé tělo.«

3, 5: οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα
μικρὸν μέλος ἐστὶν
καὶ μεγαλαυχεῖ.

»Tak i jazyk:
malý (sice) úd jest,
ale velikými věcmi se hñnosí.«

3, 6 b: ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα
καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως
καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

»Ten, jenž poskvřňuje celé tělo
a zapaluje kolo života
sám jsa rozpalován od pekla.«

3, 7 n: *πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πτερινῶν,
(3+3) ἐρπειῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται
καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ,
τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων
ἀκατάστατον κακόν,
μεσιτὴ ἰοῦ θανατηφόρου.*

v. 7. »Ano, každá bytost čtvernožců i ptáků,
zvířeny (po zemi) lezoucí i vodní dává se zkrotit
a byla zkrocena od bytosti lidské;

8. jazyka však žádný člověk nemůže zkrotit,
nepokojné zlo,
plné jedu smrtivého.«

3, 9. byl uveden již výše.

3 10: *ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται
εὐλογία καὶ κατάρα
οὐ χροῆ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.
»Z týchž úst vychází
velebení i klnutí;
to nesmí býti, bratři moji!«*

4, 7. 8. uveden byl již výše.

4,11b: *εἰ δὲ νόμον κρίνεις,
οὐκ εἶ ποιητῆς νόμου
ἀλλὰ κριτῆς.*

»Soudíš-li však zákon,
nejsi činitelem zákona,
nýbrž soudcem.«

4, 16: *νῦν δὲ καυχᾶσθε
ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν
πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν.*

»Teď však se chlubíte
svými chvasty;
každá chloubka taková zlá jest.«

4, 17: *εἰδότε οὖν καλὸν ποιεῖν
καὶ μὴ ποιοῦντι
ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν.*
»Kdo tedy zná činiti dobré
a nečiní,
ten má z toho hřích.«

5, 8: *Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς,
στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν,
ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν.*
»Vytrvejte trpělivě i vy,
posilněte svých srdcí,
neboť příchod Páně je blízko.«

5,12b: *ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναί,
καὶ τὸ Οὐ οὐ
ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσιτε.*
»Ale vaše ano budiž ano
a (vaše) ne (budiž) ne,
abyste pod soud neupadli.«

5, 18: *Καὶ πάλιν προσιῴξατο,
καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν,
καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.*
»A opět se pomodlil,
i vydalo nebe déšť
a země dala úrodu svou.«

Každý člen může se skládati ze dvou půlčlenů (kommat), takže vznikne toto schema:

a ————— . (první komma)
 α ————— . (druhé komma)
b ————— (první komma)
 β ————— . (druhé komma)
c ————— . (první komma)
 γ ————— . (druhé komma)

Příklady:

1, 23: *ὅτι εἶ τις ἀκροατῆς λόγου ἐστίν
καὶ οὐ ποιητής,
οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
ἐν ἐσόπτρῳ*

24: κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθειο
ὁποῖος ἦν.

»Je-li někdo posluchačem slova
a ne činitelem,
ten se podobá muži, který patří na přirozenou tvářnost svou
v zrcadle;
popatřil totiž na sebe, a odešel a hned zapomněl,
jaký byl.«

1, 27: θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος
παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῆ ἰστίν,
ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας
ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν,
ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν
ἀπὸ τοῦ κόσμου.

»Nábožnost čistá a neposkvrněná
před Bohem a Otcem tato jest:
navštěvovati sirotky a vdovy
v soužení jejich,
zachovávat se neposkvrněným
od (tohoto) světa.«

2, 20-22:

θέλεις δὲ γινῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ,
ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν;
Ἄβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη,
ἀνεύγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;
βλέπεις, ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ,
καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη.

»Chceš věděti, člověče prázdný,
že víra bez skutků neúčinná jest?
Zdaliž Abraham, otec náš ze skutků nebyl ospravedlněn,
protože obětoval Isáka, syna svého, na oltáři?
Vidíš, že víra spolupůsobila se skutky jeho,
a že skutky víra byla dovršena.«

2, 23. 24:

καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἢ λέγουσα
„ἐπίστευσεν δὲ Ἄβραάμ τῷ θεῷ,

*καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.”
καὶ „φίλος θεοῦ“ ἐκλήθη.
ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος
καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.*

»I splnilo se Písmo řkoucí:
„Uvěřil Abraham Bohu,
a bylo mu to přičteno ke spravedlnosti“
a „přítelem Božím“ byl nazván.
Vidíte, že ze skutků ospravedlňován bývá člověk
a ne z víry jenom.«

2, 25. 26:

*ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη
οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη,
ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους
καὶ ἐτέρα ὄδῳ ἐκβαλλοῦσα;
ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεῦματος νεκρόν ἐστιν.
οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.*

»A podobně i Rahab nevěstka:
Nebyla-liž ze skutků ospravedlněna,
že přijala posly
a že jinou cestou je propustila?
Neboť jako tělo bez ducha mrtvé jest,
tak i víra bez skutků mrtvá jest.«

3, 11. 12:

*μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει
τὸ γλυκὸν καὶ τὸ πικρὸν;
μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, σικκῆ ἐλαίας ποιῆσαι
ἢ ἄμπελος σῦκα;
οὔτε ἄλνκόν
γλυκὸν ποιῆσαι ὕδωρ.*

»Zdali pramen týmž otvorem vydává
(vodu) sladkou i hořkou?
Může-li, bratři moji, fíkovník přinésti olivy
aneb vinný kmen fiky?
Nemůže ani pramen slaný
vydati sladké vody.«

3, 14-16:

*εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν,
μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδετε κατὰ τῆς ἀληθείας.
οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη
ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης·
ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία,
ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.*

»Máte-li však hořkou řevnivost a svárlivost v srdci svém,
nechlubte se a nelžete proti pravdě.

Není to moudrost s hora přicházející,
nýbrž (moudrost) pozemská, smyslná, ďábelská.
Neboť kde jest řevnivost a svárlivost,
tam rozbroj a každé zlo.«

3, 17n:

*ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν
ἔπειτα εἰρηρικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθής,
μεσιτὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν,
ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος.
καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρειται
τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.*

»Moudrost shora však předně čistá jest,
potom pokojná, laskavá, ústupná,
plná milosrdenství a dobrého ovoce,
bez stranictví, bez pokrytectví.

Ovoce spravedlnosti pak bývá rozséváno v pokoji
těm, kdož usilují o pokoj.«

Zejména zdařilý je tento složitý parallelismus v 5, 5n.:

*ἐτροφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ ἐσπαιαλήσατε,
ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν
ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.
κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον·
οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.*

»Hýřili jste na zemi
a rozkořili,
vykrmili jste svá srdce
v den zabíjení.

Odsoudili, zabili jste spravedlivce;
nevzpírá se vám.«

5, 7: *Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί,
 ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου.
 ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται
 τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς,
 μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
 ἕως λάβῃ θετὸν προῖμον καὶ ὄψιμον.
 »Vytrvejte tedy trpělivě, bratři,
 až do příchodu Páně!
 Ejhle, rolník očekává
 skvostného plodu země
 maje strpení s ním,
 až obdrží déšť raný i pozdní.«*

Zvláště budou zajímati tři následující místa, důležitá po stránce dogmatické: a) 5, 13. 14a; b) 5, 14b—15; c) 5, 16.

5, 13. 14 a:

*κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν;
 προσευχέσθω·
 εὐθυμεῖ τις;
 ψαλλέτω.
 ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν;
 προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
 »Trpí někdo mezi vámi?
 Ať se modlí!
 Jest někdo mysli dobré?
 Ať zpívá žalmy!
 Stůně kdo mezi vámi?
 Povolej k sobě kněží církve!«*

5, 14 b — 15:

*καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν
 ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου,
 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα,
 καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος·
 καὶ ἂν ἁμαρτίας ἢ πεποιηκώς,
 ἀφεθήσεται αὐτῷ.
 »A (ti) ať se modlí nad ním
 mažíce ho olejem ve jménu Páně:
 modlitba víry uzdraví nemocného
 a pozdvihne ho Pán;*

a je-li v hříších,
bude mu odpuštěno.«

5, 16: ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις
τὰς ἁμαρτίας,
καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων.
ὅπως ἰαθῆτε.
πολὸν ἰσχύει δέησις δικαίου
ἐνεργουμένη.

»Vyznávejte se tedy jedni druhým
ze hříchů
a modlete se za sebe vespolek,
abyste byli uzdraveni.
Mnoho zmůže modlitba spravedlivého
úsilovná.«

Tak učleněno jest i poslední napomenutí Jak. 5, 19n.:

Ἀδελφοί μου, εἴάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας
καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν,
γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτολόγῳ
ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ
σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου
καὶ καλύψει πλήθος ἁμαρτιῶν.

»Bratři moji, zbloudí-li kdo mezi vámi od pravdy
a někdo-li ho obrátí:
ať ví, že kdo odvrátí hříšníka
od bludu cesty jeho,
vysvobodí duši svou od smrti
a přikryje množství hříchů.«

Jiné verše nejsou tak pravidelně vyvinuty. Neskládá se každý ze tří členů o dvou půlčlenech, ale jeden nebo dva členy dají se ladně rozložit ve dvě polovice. Tak vzniká řada schemat:

A. Verše, jejichž j e d e n stich je zdvojen:

a) p r v n í stich:

Obrazec: a _____ (první komma) }
 α _____ (druhé komma) } první kólon
 b _____ (druhé kólon)
 c _____ (třetí kólon)

1, 14 n: a) ἕκαστος δὲ πειράζεται

α) ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος

b) εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκει ἁμαρτίαν,

c) ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

»Ale každý bývá pokoušen tím,

že jeho vlastní žádost ho láká a vnadí;

poté, když žádost počne, rodí hřích,

hřích pak, když byl dokonán, plodí smrt.«¹⁷⁾

1, 21: διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν

καὶ περισσεῖαν κακίας

ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφροτον λόγον

τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

a) »Protož odložíte všecku nečistotu

α) a každý zbytek špatnosti,

b) v tichosti přijměte vstípené slovo,

c) jež může spasiti duše vaše.«

Jest jisto, že a) a α) činí parallelismus. Mohli bychom ovšem napsati a) i α) na jeden řádek a případně nechati mezi těmito dvěma půlčleny mezeru, jako činí na nesčetných místech Kittel v knize výše uvedené, na př. u Ž. 9., jenž se dá ladně rozdrobiti na množství půlčlenů. Kdybychom se nebáli výtky, že tekst až příliš drobíme, mohli bychom i 1, 21. rozčleniti takto:

¹⁷⁾ Někomu by se zamlouvalo poslední dva stichy rozložit takto:

b) εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα	(první komma)	}	druhé kólon
β) τίκει ἁμαρτίαν	(druhé komma)		
c) ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα	(první komma)	}	třetí kólon
γ) ἀποκύει θάνατον.	(druhé komma)		

Měli bychom dokonale vyvinutý obrazec a α β β c γ, avšak půlčlen α byl by nepoměrně delší nežli β, γ. — Z α přeložití ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας. do a) nelze, ježto tato slova činí logický celek s ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. V překladě by měl tuto podobu:

Ale každý bývá pokoušen tím,

že jeho vlastní žádost ho láká a vnadí;

poté, když žádost počne,

rodí hřích;

hřích pak, když byl dokonán,

plodí smrt.

διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ὀυπαρίαν
καὶ περισσεῖαν κακίας
ἐν πραΰτητι δεξάσθε
τὸν ἔμφυτον λόγον
τὸν δυνάμενον σῶσαι
τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

»Protož odložíte všecku nečistotu
a každý zbytek špatnosti,
v tichosti přijměte
vštípené slovo,
jež může spasiti
duše vaše.«

Dostali bychom zase obrazec a α b β c γ .
V. 1, 26 možno jest rozložití takto:

a *Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι,*
\alpha *μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ,*
b *ἀλλὰ ἀπειτῶν καρδίαν αὐτοῦ,*
c *τούτου μάταιος ἡ θρησκεία.*

»Domnívá-li se někdo, že jest nábožný,
ale nedrží na uzdě jazyka svého,
nýbrž klame srdce své:
toho nicotná jest nábožnost.«

3, 4: *ἰδοὺν καὶ τὰ πλοῖα, ἰηλικαῦτα ὄντα*
καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα
μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου
ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύροντος βούλεται.

»Hle, i lodi, ačkoli jsou veliké
a prudkými větry bývají honěny,
dávají se vésti přemalým veslem,
kamkoli vůle toho, jenž je řídí, chce«.

4, 4: *μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε διὴ φίλια τοῦ κόσμου*
ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν;
ὅς ἐάν οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου.
ἔχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.

»Cizoložníci, nevíte, že přátelství s tímto světem
nepřítelství s Bohem jest?
Kdo tedy chce přítelem býti tohoto světa,
nepřítelem Božím se činí.«

Jiný obrazec vzniká, skládá-li se d r u h ý stich ze dvou členů:

a	_____	(první kólon)	} (druhé kólon)
b	_____	(první komma)	
β	_____	(druhé komma)	
c	_____	(třetí kólon)	

Příklady:

1, 5: *Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας,
αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς
καὶ μὴ ὀνειδίζοντος
καὶ δοθήσεται αὐτῷ.*

»Postrádá-li někdo z vás moudrosti,
žádej (jí) od Boha, jenž dává všem beze všeho
aniž omlouvá,
i bude mu dána.«

1, 16: *Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.
πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δόρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶν
καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων,
παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.*

»Nemylte se, bratři moji milovaní!
Jenom úděl dobrý a jen dar dokonalý je shůry
sestupuje od Otce světél,
u něhož není proměny ani z obratu zatmění.«

5, 11: *ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας
τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε,
καὶ τὸ τέλος κυρίου εἶδετε,
ὅτι πολὺσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.*

»Ejhle, blahoslavíme ty, kteří vytrvali trpělivě.
O trpělivosti Jobově jste slyšeli
a konec od Pána jste viděli;
je totiž Pán velmi slitovný a milosrdný.«

Může býti i třetí stich dvojný podle obrazce:

a	_____	
b	_____	
c	_____	(první komma)
γ	_____	(druhé komma)

Πρίκλady:

2, 9: *εἰ δὲ προσωποληπιεῖτε,
ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε,
ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου
ὡς παραβάται.*

»Ale jednáte-li stranicky,
hřích pácháte,
a zákon vás usvědčuje,
že jste přestupitelé.«

2, 19: *σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός·
καλῶς ποιεῖς·
καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν
καὶ φρίσσουσιν.*

»Ty věříš, že jeden jest Bůh;
dobře činíš.

I zlí duchové věří
a třesou se.«

4, 9b-10:

*ὁ γέλωσ ὑμῶν ἐν πένθος μειαστραφήτω
καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.
ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου
καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.*

»Smích váš v nářek se obrať
a radost vaše v zármutek.
Pokořte se před Pánem,
a povýší vás.«

Jiný, složitější a méně souměrný obrazec jest:

a ————— (první komma)

α ————— (druhé komma)

b ————— (první komma)

β ————— (druhé komma)

c —————

1, 25: *ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας
καὶ παραμείνας
οὐκ ἀκροατῆς ἐπιλησμονῆς γενόμενος,
ἀλλὰ ποιητῆς ἔργου,
οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.*

»Kdo však nahlédne v dokonalý zákon, (zákon) svobody
a při něm setrvá,
nejsa posluchačem zapomínavým,
nýbrž činitelem skutku,
tomu bude blaze pro jeho konání.«

4, 13: Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες·

σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν
καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα
καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν·
οἵτινες οὐκ ἐπίστιασθε τὸ τῆς αὔριον·

»Nuže tedy vy, kteří pravíte:

»Dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města
a pobudeme tam rok
a budeme obchodovati a těžiti!«
Vy, kteří nevíte, co bude zítra!«

Podobný obrazec najdeme 2, 5; 2, 6n.; 5, 3b. 4:

a _____

b _____ (první komma)

β _____ (druhé komma)

c _____ (první komma)

γ _____ (druhé komma)

2. 5: Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ
πλουσίους ἐν πίστει

καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας

ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;

Poslyšte, bratři moji milovaní!

Zda Bůh nevyvolil chudých v očích světa
za bohatce ve víře

a za dědice království,

jež slíbil těm, kdož ho milují?

2, 6c: ὑμεῖς δὲ ἠμιμάσατε τὸν πτωχόν.

οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν

καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;

οὐχ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα

τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

»Vy však jste zneuctili chudého.

Nejsou-liž to boháči, kteří vás znásilňují

a oni, kteří vás vládceji k soudům?

Nejsou to oni, kteří se rouhají vznešenému jménu,

jež bylo vzýváno nad vámi?»

5, 3b-4:

ἐθρῆσαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν

ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει

καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων

εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.

Každý (trojčlenný) verš činí zpravidla logický celek, spjatý v delší nebo kratší odstavec s verši jinými. Jest však možno, že dva verše jsou spojeny v jednu periodu. Příklad takový je však v Jak. řídký, ježto spisovatel miloval věty krátké, úsečné a výrazné.

Možno poukázati na 2, 2—4:

ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν

ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,

εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι

ἐπιβλέψῃτε δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα λαμπρὰν

καὶ εἴπητέ· σὺ κάθου ὧδε καλῶς

καὶ τῷ πτώχῳ εἴπητε·

σὺ σιῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·

οὐ διεκρίθῃτε ἐν ἑαυτοῖς

καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

a »Neboť kdyby vešel do vaší synagogy

b muž se zlatým prstenem v nádherném rouchu,

c a vešel by též chudšas v pošpiněném rouchu,

a a kdybyste pohlédli na toho, jenž nosí roucho nádherné,

α a řekli byste: „Ty posad' se pěkně tuto,“

b chudšasovi pak byste řekli:

β „Ty se postav tamo nebo posad' se pod podnožku
mých nohou“:

c zdali jste nepočali kolísati se sami v sobě

γ a (zdali) nestali jste se soudci zlomyslnými?»

Od typu $a\alpha b\beta c\gamma$ liší se maličko 5, 1—3 tím, že má c tři části, tedy: $c \ \gamma \ \gamma'$:

- 5, 1: Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολόζοντες
ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐρχομέναις.
2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν
καὶ τὰ ὑμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν,
3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαριτύριον ὑμῶν ἔσται
καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ.

»Nuže ted' boháči, plačte a kvilte
nad svými bédami, jež přicházejí;
bohatství vaše shnilo,
a roucha vaše sezřána jsou moly.
Zlato a stříbro vaše zrezavělo
a rez jejich svědectvím bude
a ztráví těla vaše jak oheň.«

Třebaže v podrobnostech možno souditi jinak, v podstatě jest dokázáno, že list Jak. je složen rytmicky. Je to rytmika hebrejská.

Bylo podáno více než dosti přesvědčivých příkladů, že verš skládá se ze tří paralelných stichů a že stich může míti i dva půlstichy, případně i tři části (kommata).

Při rytmickém rozčleňování listu Jak. bylo šetřeno dokonale obsahu, smyslu, souvislosti; nic nebylo na úkor obsahu obětováno ve prospěch rytmiky, jak se mnohdy v podobných pracích děje. Nic nebylo ve znění přidáváno, nic škrtnáno, abychom dostali trojčlenný verš. Stačilo nám kritické vydání Vogelsovo. Celý list se nám nenuceně, bez jakéhokoliv násilí drobí na rytmické jednotky, jež jsou poměrně dokonale sečlánkovány.¹⁸⁾

Z našich zásad, jež jsme z rytmické skladby Jak. vyvodili, nevyplývá nic závazného pro strofiku listu. Byla sice výše uvedená některá sudidla pro strofické rozhraničení textu (na př. »inclusio«), těch sudidel nemáme však tolik, bychom mohli celý list rozdělit na souměrné slohy. Jakési pokusy o to nevedly k cíli, a pochybuji, že se kdy podaří. Domnívám se, že i tu možno jest mluvit jen o delších nebo kratších odstavcích, s jakými se mnohdy spokojuje i hebrejská poesie.

¹⁸⁾ Naše rozčlenění srovnává se lépe se stopami interpunkce nejstarších řeckých rukopisů N. z., jak možno viděti ze samého Claddera n. u. m. str. 314—330.

Naše rytmika liší se valně od kolometrického rozčlenění *Schützova* (*Der Jakobusbrief nach Sinnzeilen ins Deutsche übertragen*. Lpzg. 1922) a *Storrova* (*Die Hl. Schrift des Neuen Bundes*. Mainz 1926, str. 620—629).

Rytmus listu Jak. dodává obsahu tolik krásy, výraznosti a síly, že již proto nezasluhoval, aby nazván byl »slaměným«, »ein recht strohern Epistel«.¹⁹⁾

Zbývá mi odpověděti na otázku, zdali spisovatel Jak. vědomě a úmyslně skládal svou epištolu podle nějakých teoretických zásad básnické neb retorické rytmiky. Řekl bych, že »parallelismus« byl Semitovi již takořka vrozen a že literárně vzdělaný žid, jenž čítal a slýchal krásně, t. j. rytmicky mluvit, že si parallelismy okem i sluchem osvojil tak, že je měl v krvi a že když sám se snažil psáti vznešenou, velebnou prózu, že se mu běžný rytmus dral sám sebou do péra, aniž si toho byl dokonale vědom.

Domnívám se, že článek o rytmice listu Jakubova přispěje k obsáhlému problému o antické umělecké próze. (Srv. *E d. Norden*, *Die antike Kunstprosa vom VI. Jahrhundert v. Ch. bis in die Zeit der Renaissance*³, Lpzg. 1915—1918. T ý ž, *Agnostos Theos*, *Untersuchungen zur Formengeschichte religiöser Rede*. Lpzg. 1913; *Novotný Frant.*, *Eurythmie řecké a latinské prosy*, I., II. *Rozpravy České akademie* č. 47, 50; *Jousse Marcel*, *Le style oral rythmique et mnémotechnique chez les Verbo-moteurs*. Paris 1925; *Frédéric Lefèvre*, *Nová psychologie jazyka*. *Orientální studie k orálnímu stylu P. Marcela Jousse*. — *Stará Říše na Moravě* 1928.)

¹⁹⁾ Luther, Vorrede auf das Neue Testament z r. 1522 (*Erlanger Ausgabe der Werke Luthers* 63 (1854), 115. Viz *Bardenhewer* n. u. m. s. 18).